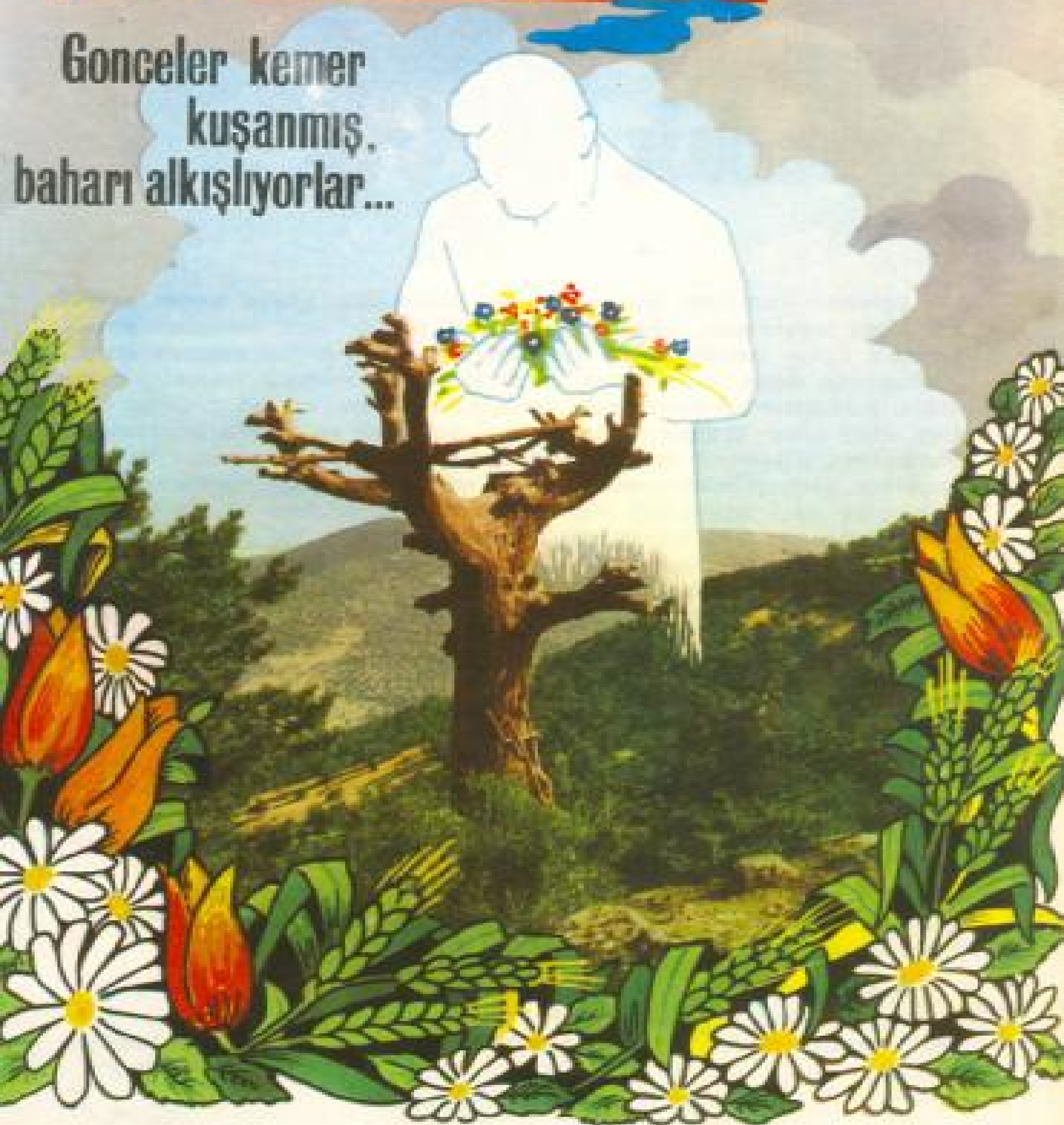
Sızıntı

MAYIS 1979
SAYI : 4
YIL : 1

Ağlamak kaderimiz oldu. Yıllar yılı ağlamadan başka birşey bilmedik. Ölen insanımıza, yıkılan ümranımıza, tarumar olan harmanımıza ve kaidesiz kalan ümidimize ve cesaretimize. Hayat fanusumuzu elinde gördüğümüz batılı, bizden çok evvel uzanmıştı musalla taşına... Onun ölümü Nietzsche'nin hayalindeki tanrıya ölüm biçip de «tanrı öldü» diye ilan ettiği güne dayanır. Aslında ölen batılı idi ve zavallı insanımızdı. Mahbesten çıkıyorum derken bataklığa gömülen insanımız... Her şey'i reddeden, herşeyi inkâr eden ser azad insanımız.. Hangi mahbesten kurtulmuş ve neyi bulmuştu? Hiçbir şeyi.. Ne kurtulduğu ne de bulduğu birşey yoktu. Sadece hayat ritmi değişmiş ve farklı bir çizgide duyulan bir cümbüş meydana gelmişti. Helenee cadısı yeni bir kalbe keman çekmişti. Kalbin kime ait olması ne ifade eder. Zafer şeytan'ın olduktan sonra.. Christopher Marlowe da mağdur Doktor Faust, Goethe'de sadece Faust. Her iki toy âşık'ın maşukası da Hellenizm Melikesi değil mi! Şeytan aynı şeytan ama anlayan kim. Evvelki gün Truva önünde tahta ot, dün batıyı yutan bir dev, bugün bütün bir medeniyet enkazı üzerine oturmuş ejderha. Ümitlerimizle beraber duyarlılığımızı dahi askıya alıp donduran bir ejderha...

Batıdaki kaynaşmadan, yıkılıştan bize ne; «ab-ı pak'a ne zarar vakvaka-i kurbağadan?» diyecekler olur, İş hiç de öyle olmadı. Oradaki sarsıntı bizi de yerle bir etti. Setler yıkıldı, köprüler çöktü, sular perişan oldu. Cami de gitti, mihrabı da.. Bu kızıl kıyametin dışında kalamadık.. Keşke kalabilseydik. Asırlar boyu geliştirdiğimiz, olgunlaştırdığımız topyekûn kıymetlerimizle bu büyük vakuma mukavemet edemedik ve yutulduk. Yutulduk ama kesen, biçen, çiğneyen kendi dişlerimiz oldu.

Sonra yıllarca ağlayıp nalân ettik, «sirişk-i çeşmimiz (1) çağlayanlardan farksız akıp akıp gitti..» Eski halimize yitirdiğimiz ikbalimize, anadan babadan yetimler gibi ağladık. Dost vefa'ya yanaşmıyor, düşman cefadan doymuyor; talih zebun, bizler bitik, inledik durduk. Üstümüz eninden bir bulut, çevremiz feryattan bir lücce.(2)

«Git vatan! Kâbe'de siyaha bürün!

Bir kolun Ravza-i Nebi'ye uzat!

Birini Kerbela'da Meşhede at!

Kâinat'a o heyetinle görün!»

(Namık Kemal)

deyip leyale dert döküp inledik, feryattan şekvalarla bir yüce dergaha arz-ı hal eyledik. Herşeyin sahibine bel bağlayıp, bacak kadar halimizle minare kadar hülyalar görmeye başladık. Şir-i jiyan'ın(3) etrafa «savulun» diyeceği günün hülyalarını.. İnanıyorduk ümidimize fer verene, dizimize derman getirene; milletimize insanımıza.. Kalbimize indirdiğimiz her mızrapta iyimserliğin nağmelerini duyuyor, gözümüzün önünde, dirilişimizi kutlayan ışıkların yanıp söndüğünü hissediyorduk.

«Abisten-i sefa-u kederdir leyal hep

Gün doğmadan meşime-i şebden neler doğar. »(4)

Nihayet binbir girdapla pençeleşe pençeleşe, neslimize gülen şalaklar ülkesine geldik. Ama yine ağlıyoruz; dün bir harabe-zare, bugün de lale-zare(5)… Ağlıyoruz kasvetli bulutların çözülüşüne, gözü kurumuş semamızdan sağanak sağanak yağmur dökülüşüne, zeminin burcu burcu bahar kokuşuna ve her şey'in yeniden dirilişine.. Şurada emekleyen civcivlere, bende formasını takmış tomurcuklara, ötede bin iniltiye bin sancıya..

Elimizde bahardan bir demet gül, gözümüz güle şebnem yetiştirmekte.. Asır'ın garipleri olarak kışta gelmiş'in kapısında büyük beşareti mırıldanıyoruz. Sümbüller'in kemer kuşandığını, tohumların başak saldığını, gülün gamze yaktığını, bülbül'ün nağme attığını ve bir nevbahar olduğunu.

Attığın diri tohumların elimizle soldurduğumuz çiçekleri ile huzuruna geldikse bizi kınama, «Sultan'a sultanlık nitekim geda'ya gedalık yaraşır.» Biz kötü devrin rüzgâr vurmuş garipleri, ruh ve gönül hayatına eremedik ve durulamadık.

«Nazardan durı kuma bendegânı gözle Sultan'ını».

SIZINTI

(1) Gözyaşı

(2) Çay

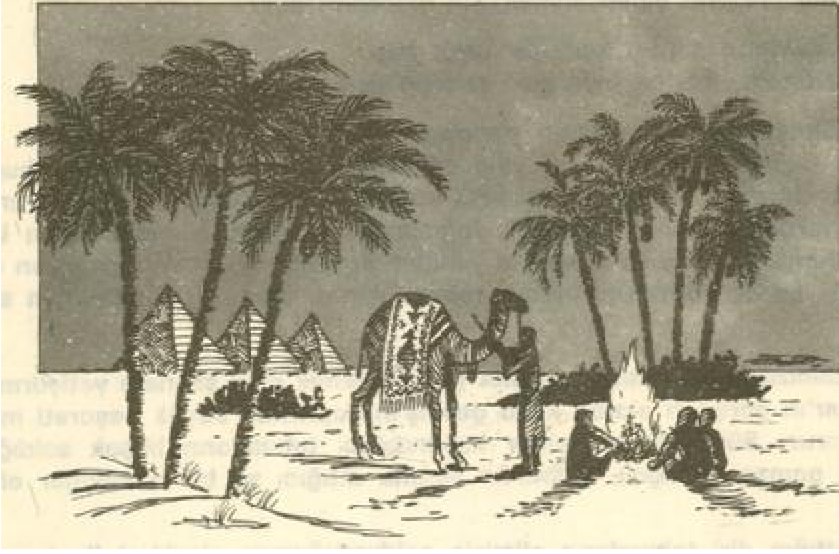
(3) Yaralı aslan

(4) Geceler hep sam ve kedere gebedir / Gün doğmadan yarının dölyatağından neler doğar.

(1) Lalelik

ÇÖLÜN HARİKA KAMBURU

İlk bakışta sevimsiz bir şeytandan fark edilmeyen deve, karamsar ve hantal bir görünüm vermesine rağmen, çölde bedevinin tek kelime ile hayatıdır. Her yanı eğrilerle dolu bu melankolik; yıllık yağışın birkaç santimetreyi geçmediği sahrada sahibi için gerçek bir pırlantadır. Bu eğriliği ile çöl fiziğine gerek anatomik ve fizyolojik gerekse ruhsal olarak tam bir uyum içindedir.

Beş yüz kiloyu bulan ağırlığını cılız incikleri taşır. Ayakları ise kalın ve geniştir. Bu durumu onu çöl için en iyi binek ve taşıyıcı yapmıştır. Çivi gibi toynakları, silahlı tırnakları vardır. Güzel gözlerini çevreleyen çift katlı kirpikleri, burnu, ağzı ve kulakları kapanınca kum fırtınasında bir tek toza dahi geçit vermez.

Hiç de yakışıklı olmayan bu hayvanın yaşayışı ölçülü ve iktisatlıdır, Geniş bir meraya dahi rastlasa doyduktan sonra yemez. Gerisine de zarar vermeyerek bitkilerin gelişmesine engel olmaz. Bitkisel olarak fakir yerlerde yaşadığından erzakı ihtiyatlı kullanır. Günde 30–40 kilo ot yemesi gerekirken çoğu zaman bunun yarısı kadar bir miktarla aylarca vazifesini aksatmadan yapar. Deveye günde

ortalama 20 l. su gereklidir. Bunun % 70'ini besinlerden alır. 10–15 gün susuz yaşayabilen bu hayvanlar, birkaç dakikada kendi ağırlığının 1/49 kadar su içebilir.

Saatte 5 kilometre giderek günde 80 kilometre yol alır. Çok sıcak olmayan aylarda hiç su içmeden 1000 kilometre gidebilir. Kamburundaki yağ depoları, ayarlı idrar atılımı ve az terlemesi susuzluğa dayanmasında en önemli üç faktördür.

Sürü halinde yaşayan ve sahibine sadık olan bu hayvanların, kin bağlaması, yem verenin elini ısırması, çok yük atılınca homurdanması (bazı çeşitlerinin sahibine tükürmesi, 40–50 kilometreden yeşilliği ve yağmuru hissedip oraya doğru gitmek istemesi, ağır başlı ve somurtkanlığına rağmen ürkek olması gibi garip huyları vardır. Özellikle hafızaları çok kuvvetli olup kendilerine kötülük yapanlara kin bağlarlar. Hiç unutmadıkları bu kimselerden bir fırsatını bulup intikam alırlar. Bu genellikle ölümle neticelenen bir olaydır.

Güneşli havalarda vücutlarını güneşten en az etkilenecek şekilde tutarlar. Gölge oluşturup sıcaklığı düşürmek için de cemaat olur öyle gezerler. Yol tayininde usta oldukları kadar yön bulmada da hiç şaşırmazlar.

Deve, etinden sütüne, yününden derisine ve taşımacılığına kadar tam bir istifade hayvanıdır. Arazi araçlarının zorlandığı mevkilerde, at kadar sürati, bir işleği öldürecek kadar yüküyle bıkmadan sabırla yol alır. Sağır eden gürültüsü, bezdiren masrafı, bıktıran arızaları ve dumanıyla zehirleyen bir asfalt otomobilinin sahibinden; bir çöl bedevisi daha karlı ve daha huzurludur. Tezeğinden dahi istifade ettiği devesiyle...

Saymakla bitiremeyeceğimiz harikalarına bakarak «Deveye nazar etmezler mi nasıl yaratılmıştır»(1) uyarısına

kulak kesiliyor ve ustasının sanatını tefekkür imkânı elde ediyoruz.

M. Ayvalı

(1) Gaşiye: 17

Çatlak çatlak zemine, «saçlarını çözerek yaşın yaşın ağlayan bulut»ta ve aç kalmışlara karnındaki hazineleri imdat olarak fışkırtan ve sinesinde katmer katmer sergileyen toprak anada, celallenip ordusu ile seferberliğe hazırlanırken bende korsanların halka yaptıkları işkence ve eziyetleri duyunca rikkati celadetine galip gelip kolu kanadı kırılmış gibi sakalını gözyaşları ile ıslatan koca Fatih'in iç dünyasından yansıyan hislerinde ve Kırım halkının kılıçtan geçirilişi karşısında kalbi çatlayıp ölen bir koca padişahın kana bulanmış derununda şefkati müşahede etmeye çalışalım...

Bir neslin feryadı karşısında pür rahmi şefkat ağlayan asrın şefkat şahikasının tabirleri içine girmeden şefkati kametine uygun ifadeye güç mü yeter? Evet, şefkat, nara çamur içiren; Hindistan cevizine, meyveden yavruları için süt hazırlatan; canavarı aç durdurup, bulduğu rızkı yavrusuna yedirten, tavuğu civcivleri için aslana saldırtıp ruhunu feda ettiren ilahi tecelli.. Ah, ona ne kadar da muhtacız! Bütün değer ölçülerini kaybetmiş bir nesil karşısında. Vicdan azabı, beyin sancısı çekmekten dolayı atom zerratı gibi paramparça olmaya hazır şefkatli kalplere ne kadar muhtacız!

Arıları beysiz, karıncaları lidersiz, insanları Peygambersiz bırakmayan Rahman ve Rahim, neslimizi ve topyekûn insanlığı elbette şefkatinden mahrum bırakmayacaktır. Çünkü nereye baksak, onun şefkat tecellileri gözlerimizi okşamakta, bütün hislerimizi çepeçevre sarmakta. Semaya ziya sürmesi çekip zemine gıda sofrası sermemiş mi? Hazine-i rahmet meyvelerinden ellerini doldurup bize tablacılık eden ağaçlar, çeşit çeşit

pek çok muhtelif leziz yemekler, içinde pişirilen Kudret mutfağının kazanları bostanlar, Rahmet feyzinden bir süt çeşmesi olarak bizlere Sahibimiz namına en latif, en temiz, ab-ı hayat gibi bir gıdayı takdim eden inek, deve, koyun gibi mübarek hayvanlar, şefkatin göz önünde canlı timsalleri değil mi? Her nevi mahlûku etrafımızda toplayıp bütün ihtiyaçlarımıza fevkalade bir ihtimam, itina ve intizamla koşturmak bir şefkatin tezahürü değil mi?

Evet, güneş ve ayı, element ve madenleri, nebatat ve hayvanları büyük bir nakşın atkı ipleri gibi kullanıp etrafımızda şefkatten motifler meydana getiren merhametli elleri, göz gezdirdiğimiz her yerde temaşa etmiyor muyuz? Bizden başka milyonları aşan muhtelif ayrı ayrı nebatat ve hayvanat taifelerinden hiç birisini unutmayarak, şaşırmayarak vakti vaktine tam bir intizamla terbiye ve idare eden, İlahi şefkat ve merhametten başka ne olabilir?

En zayıf, en aptal hayvanları (meyve kurtları ve balıkları) en nazik en aciz mahlûkları (yavru ve çocukları) besleyen, ondan başka bir şey midir? Durdukları yerde ağaçların ayağına gıdalarını gönderen, ellerini avuçlarını antika sanatlarla, süslü yaprak, çiçek, sümbül, püskül, meyve ve salkımada dolduran şefkat değil de nedir?

Erzak mahzeni bir vagon gibi gaipten gelen baharı kıymetli, sanatı, mallarla doldurup önümüze dökmekte bir şefkat parıltısı sezemiyor muyuz?

Şu bahardaki gayet kıymetli şahane yemekler, göz alıcı ambalaj katları, kapçıkları, yaldızlı nişanları, süslü elbiseleri ve bunlardan kurulan muhteşem ziyafetler ne ifade ediyor? Şu sergilerdeki misilsiz mücevherler gibi açılıp saçılmış çiçeklere, masum masum gülümseyen güllere, goncalara dikkat edip de, şu ince sanatlarla deruni hisleri doyuran mest eden tecellileri derinden derine tetkik

ve gönül inceliği ile istişmam etsek iliklerimize kadar acaba neyin kokusunu alacağız?

Formaları'nı takarak nişanlarını asmış bir ordu karargâhına benzeyen, süngücükler gibi dikenlerini takan ve sürmeli formalarını, yaldızlı nişanlarını asan bütün nebatlara göz atalım da, bizi mahlûkat içinde seçip hepsine kumandan ve müfettiş tayin ederek herşeyi emrimize, arzularımıza amade kılan şefkatin önünde gözlerimiz dolu dolu eğilelim. Şu sayamayacak kadar çokların karşısında zaten başka ne yapabiliriz ki?

Her mevsimde değişen tabloları, yenilenen perdeleri bir bir dile getirmeye imkân var mıdır? Bir bakarsın —bazı kuru kadavralar ayakta kalsa da— bütün canlı bünye ve binalar harab olup, türap olduktan sonra arkadan bir perde açılır da, sanki çöller birden şehir olur! O kadar mükemmel ve muntazam olarak levhalar değişir ki, milyonlarca mahir sihirbazın böyle bir sanat göstermesine imkân yoktur! Ey gözlerim ovalanmana lüzum yok; hayal değil, bir şefkat resmigeçidi seyrediyorsun!

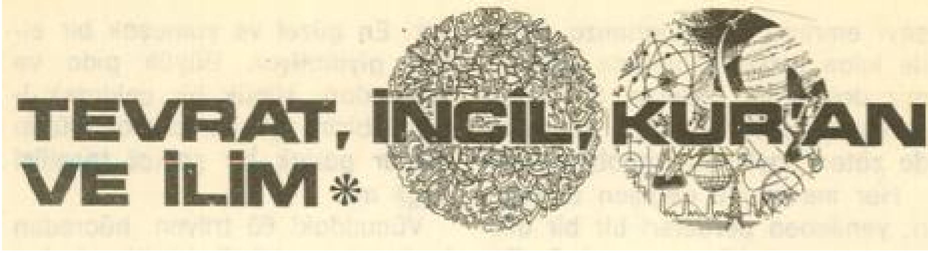
İşte bak bir perde: Cennet hurileri tarzında bütün ağaçlar sündüs misal elbiselerini giymişler, Çiçek ve meyvelerin yaldızlamaları ile süslenerek latif elleri olan dalları ile çeşit çeşit, en tatlı ve fevkalade sanatlı meyveleri bize takdim ediyorlar. Zehirli bir sineğin eliyle şifalı, en tatlı bal yediriliyor.En güzel ve yumuşak bir elbise giydiriliyor. Büyük gıda ve kaynakları, küçük bir çekirdek içinde bizim için saklanıyor. Bütün bunlar parlak bir şefkat tecellisi değil mi?

Vücuttaki 60 trilyon hücreden her birinin ve küçük küçük gözden ırak, görüşten gizli, mikroskobik canlıların en ehemmiyetsiz istekleri en gizli arzuları sonsuz bir dikkat ve fevkalade bir titizlikle yerine getiriliyor. Acaba böyle bir

şefkat bizim gönül dolusu teveccühlerimize sırt çevirir mi? Asla!...

Evet, gün oldu devran oldu, bu gök sema ve mavera bize acıdı da, neslimiz için bir buhurdan gibi tüten gönüllerden, buharlaşan gözyaşlarından meydana gelen bulutlar rahmet damlaları halinde yere döküldü. Yer, sinesini çak u şak edip beklediğimiz rüşeymleri fışkırtmaya başladı. Gönülleri şefkat dolu, melek-sima, gül endam fidanlar, artık kendilerini iyice hissettirir oldu. Bizlere müjde ve selam şef kat kahramanlarına, selam muhabbet fedailerine.

S. Senih

İslam hakkında yazan Batılıların çoğunun, ona, «müsteşrik tarzında» "dışarıdan" bakışlarına alışmış bulunuyoruz. Ayrıca Hıristiyan misyonerlerinin de Müslümanlarla ilgilenmeleri, çeşitli şekillerde tezahür etmiştir ve etmektedir. Batı insanının. İslam'ı olduğu gibi tanımasına, aşılması zor türlü engeller vardır: Tarihten gelen. Hıristiyanlığın olumsuz propagandalarından, genel olarak Müslümanların yaşayışlarından, toplum olarak ve bütün kapsamıyla İslam'ın uygulandığı bir ülkenin bulunmayışından. Müslümanların çağdaş dünyadaki etkinliklerinin azlığından. Batı'lıların teknik üstünlüklerinde ve ilmi gururlarından, müsteşriklerin —İslam'ı tanıtıyor görünürken— çarpıtmalarından gelen vb. engeller.

Fransa'nın tanınmış tabiplerinden olan Maurice BUCAILLE'in, bütün bu engelleri aşarak, Müslümanların kutsal kitabı Kur'an-ı Kerimi incelemesi ve mesleki formasyonunu ilgilendiği din alanına uygulayarak, semavi Kitapları teşrih masasına koyması, takdire değer. M. Bucaille, araştırmalarının sonuçlarını şu kitabında toplamış bulunuyordu «Tevrat, İncil, Kuran ve İlim» (La Bible, le Coran et la science, Paris, Ed. Seghers, 1976, büyük boy 255 s.) Kitabın tali unvanı "Kutsal semavi Kitapların çağdaş bilgilerin ışığı altında incelenmesi" adını taşıyor. Birinci basımı, 1976 yılının ikinci yarısında yapılan kitap, tahminlerin çok ötesinde bir rağbet görmüştür. Yazarın tahsil arkadaşı olan ve ömrünün önemli bir kısmını hasrettiği incelemelerinden sonra beş sene önce İslam'ı benimsemiş bulunan Dr. Huseyn Techeport'dan aldığım 25 Ramazan 1398 (29.8.1978) tarihli mektuptan, kitabın

altıncı basımının yapıldığını öğreniyoruz. Fransa gibi gayr-i müslim bir ülkede, böyle bir kitabın, iki yıl içinde 6'ıncı basıma geçmesi, hayret ve hayranlık uyandırıcıdır. Ayrıca kitap, bizzat yazarı tarafından Arapçaya çevrilerek yayınlanmıştır. (Dür al-Maarif, 1119 Corniche el Nil, Kahire).

Kitabın arka kapağında yer alan, yayınevinin tanıtma yazısında şunları okuyoruz: «M. Bucaille, din Kitaplarını tarafsız bir incelemeye tabi tutmak süretiyle Eski Ahit ve İnciller hakkındaki birçok düşünceyi altüst ediyor. Zira bu bütün içinde, ilahi vahye ait olanla, onlara sızmış bulunan yanlışlıkları ve beşeri yorumları ayırt ediyor. (…)»

«Operatör olan M. Bucaille, sadece bedenleri değil, ruhları da dikkatle incelemesine imkân hazırlayan şartları yaşadı. Müslüman dindar yaşayışının varlığıyla ve müslüman olmayanların büyük çoğunluğunun bilmemekte devam ettiği İslam'ın, çeşitli yönlerini tanımakla, derinden derine etkilendi. Bu konuda daha fazla aydınlanmak için, tek çare olan Arapçayı öğrendi ve Kur'an-ı inceledi. Kur'an-ı incelerken Onda, birtakım tabiat olayları hakkında, ancak çağdaş ilmin verebileceği imkânlarla anlaşılabilecek ifadeler bulunca hayretlere düştü. Müteakiben, tek Tanrı'ya inanan dinlere ait kutsal Kitapların metinlerinin doğruluğu konusu üzerine eğildi ve sonunda Tevrat ve İnciller ile ilmin neticelerini karşılaştırmaya girişti. Gerek Yahudilik ve Hıristiyanlığın kutsal Kitapları, gerek Kur'an hakkında yapılan, bütün bu araştırmaların sonuçları, bu kitapta açıklanmaktadır.»

Giriş kısmında (s. 5–12) yazar. Kur'an-ın, vahiy eseri olabileceğini kabule hiç yanaşmayan Batı'lılara, Kuranın da eski ve Yeni Ahit'lerle birlikte mütalaa edilmesi gerektiğini, bu üç dinden yalnız İslam'ın, daha önceki kitaplara inanmayı şart koştuğunu, oysa bunun Batı'da bilinmediğini;

İslam'ın, beşeri bir hadise olduğunu zihinlere yerleştirmek için İslam hakkında «Muhammedilik», Müslümanlara da «Muhammediler» denildiğini, 1965'te sona eren Vatikan İl konsülünde Hıristiyanlığın, tarihte ilk defa olarak Müslümanlara olumlu bir yakınlık başlatmasıyla, artık İslam ve müslümanlar aleyhindeki olumsuz tavırların bırakılması gerektiği üzerinde durmaktadır.

Daha sonra. Maddeciliğin saldırısına hedef olan bu üç dinin geçerli olup olmadıklarının anlaşılması amacıyla, aynı konulardaki durumlarının ne olduğunun, çağdaş ilmin neticeleriyle karşılaştırmak suretiyle, ortaya konulması gerektiğini, fakat bunun da, elimizdeki metinlerin asıl kimlikleriyle bize gelip gelmemiş olduğu meselesini araştırmayı gerektirdiğini bildirmektedir.

Yazar, önce Eski Ahit için bir bölüm ayırıyor (s, 13–45) İlkin, Eski Ahit'in yavaş yavaş tamamlanmasını, onun ihtiva ettiği kitapları, bunların bize ne derecede doğru bir biçimde ulaşıp ulaşmadığını, nispeten ayrıntılı olarak bildiriyor (s. 13–32). Bunu yaparken, daha ziyade, Kitab-ı Mukaddes kritiklerinin neticelerini değerlendirip aktarıyor, yani uzmanların vardıkları sonuçları sergiliyor. Eski Ahit'in yaklaşık yedi yüz yıllık gibi uzun bir zaman boyunca oluştuğunu ve bize ulaşmasının, tamamen şüpheli bir durum arz ettiğini ispatlıyor. Bundan sonraki fasılda, Eski Ahit'in bazı ifadeleriyle çağdaş bilimi karşılaştırıyor. (s. 33 vd) Burada, dünyanın yaratılış zamanı ile ilk insanın yeryüzünde yaratıldığı zaman, Tufan gibi olaylar konusundaki Tevrat metinlerini iktibas ediyor. Dördüncü kısımda ise, Eski Ahit'teki yanlışlar ve çelişkiler karşısında, Hıristiyan bilginlerinin tutumlarını özetliyor.

Bundan sonra, İncillerin incelendiği bölüm geliyor (s. 55–112). İncillerin tarihinin ve onların aralarındaki bazı çelişkilerin belirtildiği Girişten sonra ikinci fasılda, Paul'ün etkisinin Hıristiyanlıkta baskın çıktığı açıklanıyor.

Müteakiben İncillerin ve dört İncilin yazı ile tesbiti ve intikalleri, bunların kaynakları tek tek inceleniyor. Bunların, günümüze ulaşmasındaki şüpheleri ortaya koyan metin tenkidi çalışmaları özetleniyor. Dördüncü fasılda çağdaş ilimle İnciller karşılaştırılıyor. Hz, İsa'nın «soyu» (1) hakkında İncillerin verdikleri soy kütükleri, bunlardaki tutarsızlıklar ve çelişkiler, kaza İncillerin haça gerilme, eucharistie (Hz. İsa'nın kanı ve bedeni olduğu iddia edilen şarap ve ekmeğin yenilmesiyle, Tanrı ile birleşme ayini), Hz. İsa'nın ölümünden sonraki dirilmesi, göğe çıkması konularını anlatışlarındaki tutarsızlıklar açıklanıyor.

Üçüncü bölüm, «Kuran ve çağdaş ilim» başlığını taşır. Girişte, Kuran ve İslam hakkında batıda yaygın olan peşin hükümlerden kurtulmak gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bu konuda, Papalığa bağlı «Hıristiyanlık dışı Dinler Sekretaryası»nın yayınlamış olduğu «Hıristiyanlarla Müslümanlar Arasında Bir Diyalog İçin Yöneltmeler» (Orientations pour un diaIogue entre chretiens et musulmans, 3 ncü basım, Roma, 1970) adlı kitaptan iktibaslar yapılıyor. M. Bucaille, bu diyalogu lüzumlu görmektedir. Yazara göre Hıristiyanlık, geniş ölçüde bilimsel gelişmeyi engelleyecek şekilde uygulanmış olduğu halde İslam, temel naslarında böyle bir uygulamaya zıt olduğu gibi, müslüman ülkelerde de —özellikle 8-12'nci yüzyıllar arasında— ilmi incelemeler, önemli ilerlemeler göstermiştir. Hıristiyanlığın böyle uygulanması, Rönesans'tan itibaren, ilim adamlarının reaksiyonlarına yol açmıştır; bu tepkiler, şimdi de devam etmektedir. Bu yüzden modern ilme maddecilik hâkim olmuş, Yahudilik ve Hıristiyanlık, buna karşı direnememişlerdir.

M. Bucaille'ye göre, Maddeciliğin hücumu karşısında İslam'ın durumu farklıdır. İslam Vahyini iyi tanımak için, Arapçayı ve çağdaş ilmin neticelerini iyice bilmek gerekir. Kur'an-ın tercüme ve tefsirlerinde bazı

yanlışlıklar vardır. Özellikle, tabiat bilimleri alanına giren kimi ayetlerin tercümesine bakarak ilim adamı, aslında Kur’an-ın münezzeh olduğu tenkitleri, ona yöneltebilmektedir. Bundan ötürü şimdiye kadar yapılmış olan tercüme ve tefsirlerin, bu alana giren ayetlere verdikleri anlamlar, ilmin kesinlik kazanmış gerçekleri açısından, yeniden gözden geçirilmelidir. Eski tefsirciler zamanlarına göre, muhtemel anlamlardan birini tercih etmişlerdir. Hâlbuki başka manalar da mümkün idi. Tercüme meselesinin önemi, Kur’an-a mahsustur; Yahudi ve Hıristiyan din Kitapları tabir ilimlerin alanına ait konulara, zaten pek girişmezler.

«Kurna has bu ilmi yönler başlangıçta beri derinden derine hayretle bıraktı. Zira bundan on üç asır önce yazılmış bir eserde, çağdaş ilmi buluşlara tam anlamıyla uyan son derece çeşitli konuları kapsayan ifadelerin bulunabileceğini, Kuran’la karşılaşıncaya kadar, mümkün görmüyordum işe başlarken, İslam’a hiç inanmıyordum. Her türlü peşin hükümden uzak olarak, tam bir tarafsızlıkla metinleri incelemeye giriştim. Beni etkileyen bir fikir var idiyse o da gençliğimde almış olduğum eğitim idi» (s. 122). Daha sonra yazar, etkilendiği bu eğitimin, İslam’ı tamamen yanlış ve olumsuz bir biçimde tanıtan gelenekten Batı anlayışı olduğunu bildirir. Bu olumsuz peşin fi kirlerden sıyrılmak ihtiyacını duyunca İslam’ı incelemek için, Arapçayı öğrenmesinin şart olduğunu anladığını söyler.

M. Bucaille, Kur’an-ı Kerimi cümle cümle okur ve bu konuda bazı tefsirlere başvurur. Daha sonra, Kur’an-ın tabiat ilimleriyle münasebetlerini ortaya koyan, müslüman bilginlerin yazdığı birçok kitabı okur. O, bu konuda Batıda yazılmış toplu bir inceleme bulunmadığını söylüyor. Kur’an-ın indiği çağda insanlığın ilmi seviyesini anlatarak, bu seviye ile Kur’an-ı izah etmenin mümkün olmadığını belirtir. Yazara göre İslam’ın zuhurundan sonraki birçok asır

boyunca da ilmi seviye, Kur'an-ı açıklamaya yetiniyordu; tefsirlerde rastlanan bazı yanlışlıklar da bunun bir delilidir ve bu yetersizlikten, ileri gelmiştir.

Yazar, Kur'an-ı Kerimin asıl gayesinin «dini» olduğunun ve insanlığa, kendi akıl ve tecrübeleriyle ulaşamayacakları irşatları getirmek için indirildiğinin farkındadır; «Bununla birlikte. Kur'an-ın amacı, kâinatı yöneten bazı ilmi kanunları açıklamak değildir, onun esas gayesi dinidir. Sırf Allah'ın mutlak kudretini tasvir etmek için insanlar, yaradılıştaki eserler üzerinde düşünmeye davet edilirler. Bu yapılırken, kâinatı ve insanı yöneten birtakım olaylara ve kanunlara işaret olunur»

M. Bucaille, daha önce müslüman bilginlerce yazılan aynı mahiyetteki eserlere başvurmakla beraber, onların dikkatlerini çekmemiş olan bazı ayetleri ele aldığını söyler. (s. 124). Bu tür kitapların bir kısmında, ilmi yönden doğru bulmadığı bazı açıklamalara rastlanıldığını, ayetler üzerinde kendisine ait şahsi yorumlar yaptığını kaydeder.

«Keza ben, Kur'an-da, insanlığın bilmesi mümkün olduğu halde, şimdiye dek çağdaş bilimin ulaşamadığı bazı olaylara işaret bulunup bulunmadığını da araştırdım » diyor (s. 124). M. Bucaille, buna dair bazı örnekler de vermektedir.

Yazar, «ilmin değişip durduğunu, bundan dolayı kutsal bir Kitabı ona uydurmakla büyük bir yanlışlık yapıldığını» öne süren itiraza karşı der ki: «Bilimsel kuramları (teorileri), sürekli olarak gözlemlenip kontrol edilen olaylardan ayırt etmek gerekir. Kuram, güçlükle anlaşılabilecek bir olayı veya olaylar bütününü açıklayabilmek amacını taşır. Kuran birçok durumda değişkendir. (...) Buna karşılık, deney yoluyla doğrulanan, gözleme dayalı bir olay, değişecek nesnelerden değildir; gelişme sayesinde, onun niteliklerinin daha iyi belirlenmesi

mümkündür, ama esası, olduğu gibi kalır. Yerin Güneş, Ay'ın da dünya etrafında dönmesi, artık değiştirilemez, gelecekte, olsa olsa onların yörüngeleri daha iyi bir biçimde belirlenebilir» (s. 125).

İkinci fasıl (s. 129–134). Kur'an metninin bize, doğru bir tarzda ulaştığını, kısaca bildirmektedir.

Üçüncü fasıl (s. 135–154), göklerin ve yerin yaradılışını ele alıp, Kur'an ile Tevrat'ın bu konudaki benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koymakta; daha sonra bu hususta çağdaş ilimle, Kur'an-ı Kerimin bildirdiklerini karşılaştırmaktadır.

«Kur'anda astronomi» adnı taşıyan dördüncü fasıl (s. 153–170) gök, ay, güneş, yıldızlar, gezegenler, gündüz ve gecenin oluşumu, kâinatın genişlemesi uzayın fethi konularında. Kur'an ile çağdaş ilimin neticelerini karşılaştırmaktadır.

Beşinci fasıl (s. 171–185), «Yer»e tahsis edilmiş. Suyun dolaşımı denizler, yer tabakalarının oluşumu, dünya atmosferi, atmosferdeki elektriklenmiş, gölge konuları işleniyor.

Altıncı fasıl (s. 187–198), «Hayvanlar ve bitkiler âlemi» adını taşıyor. Hayatın kaynağı, bitkiler âlemi ve bu âlemdeki denge, bitkilerin üremesi, hayvanlar âlemi, hayvanların üremesi, hayvanlardaki topluluk hayatı, arılar, örümcekler, kuşlar, hayvanlardaki sütün meydana gelmesi gibi konular ele alınıyor.

Yedinci fasılda (s. 199–210), insanın, ana karnındaki yaradılışı, Kur'anın bildirdiği safhalarıyla inceleniyor.

Bütün bunlar yapılırken Kur'anı Kerimin, eskiden bilinmeyip ancak yakın zamanlarda keşfedilen ilmi gerçeklere işaret ettiği, böyle olmayan durumlarda ise, onun, ilmen bilinen gerçeklere zıt olan hususları

bildirmediği: buna karşılık, daha önceki kutsal din Kitaplarının yanlışlıklar ihtiva ettiği, Kur'anın ise onları, doğru hususlarda tasdik ettiği halde, yanlışlarını almadığı ispatlanıyor.

«Kur'an kıssaları ile Kitab-ı Mukaddes kıssaları» bölümünde (s. 211–241), «Kur'anın, geçmiş ümmetlere ve peygamberlere ait bildirdiklerini, Kitab-ı Mukaddes'ten aktardığı» tarzındaki Batı'da yaygın asırlık yanlışın düzeltilmesi için, güzel bir usul kullanılmaktadır. Önce İnciller ele alınıyor; aynı konudaki İncil ve Kur'an nasları bir araya getiriliyor, benzerlikler ve ayrılıklar gösteriliyor. Benzerliklere hiç bir tenkit yöneltilememiş olduğu halde, ayrılıklarda Kitab-ı Mukaddes'in, itirazlarla karşılaşmış olduğu belirtiliyor. Aynı usul, Tevrat'a da uygulanmaktadır, örnek olanak Tufan kıssası ile Hz. Musa'nın Mısırdan çıkışı kıssası alınmakta, her iki konu hakkındaki Tevrat ve Kur'an metinleri, ayrıntılı olarak karşılaştırılmakta, Kuranın anlatışının, öbürüne göre fazlalık ve eksiklikler ihtiva ettiği ve bunları yaparken gerçeği yansıttığı belirtilmektedir. Böylece, Kur'an hakkında Batı'da yaygın alan bu iftira da çürütülürken, onun ancak vahiy eseri olabileceği de ortaya konulmaktadır.

Daha sonraki "Kuran Hadis ve çağdaş bilim" faslında (s. 243–250) bazı sahih hadislerin ilmi yönden yanlışlıklar ihtiva ettiğini, kendisinin, bu hadislerin bizzat (Hz.) Peygamber tarafından söylenip söylenmediğini ortaya koymasının mümkün olmadığını, söylenmiş olsa bile, yine (Hz.) Peygamberin tebliğ etmiş olduğu Kur'andan ayrı özellikler belirttiğini, yani Kur'anda ilmi yönden hiç bir yanlış bulunmadığı halde, şahsi alan ve o zamanki beşeri seviye ile ilgili bulunan hadislerde, bu duruma rastlanabileceğini ileri sürer. Yazarın bu görüşü, İslami yönden doğru olmamakla birlikte, o, kendi şartları içinde

mazur görülebilir. Onun esas amacı, Kur’anın, insanüstü ilahi bir eser olduğunu göstermektir.

Genel Sonuç (s. 253–256) kitabı özetlemektedir. Eski ve Yeni Ahit’in intikallerindeki arızalardan dolayı çelişkiler, şüpheler ve bilimin kesin verileriyle zıtlıklar ihtiva ettiğini, Kur’anın bize olduğu gibi ulaştığını, her iki Kitap’taki eksikliklerden uzak olduğunu ve Kur’anın, Hz. Muhammed (aleyhisselam)in devrine mal edilebilecek bir eser sayılmasının imkânsız bulunduğunu vurgulamaktadır.

Yazara hâkim olan düşünceyi, —yani Kur’anın gerçekliğini ilmi yönden anlamayı— benimsemeyenler, haklı olarak çıkabilir. Bu düşünce, «ilmin vizesini almadıkça Kur’ana inanmayız» şeklinde anlaşılırsa, inanç konusunda ilme mutlak hakemlik ermek anlamına gelirse, şahsen biz de bu üslubu benimseyemeyiz. Çünkü ilim, bazı gerçeklere ulaşmakla birlikte, ne de olsa, eşya ve olayları, belirli bir tavrın açıklamasını da sergilemektedir. Varılan sonuçlar, araştırıcının inancıyla ve uygulanan metotlarla ilgili olabilmektedir. Kaldı ki, henüz bilinip bulunamayan birçok gerçeğin de olduğu anlaşılıyor. Fakat Kur’anın, hakikatten başka bir şey ihtiva etmediğini, gerçeklerden korkacak bir tarafının olmadığını, hakiki ilmin, Kur’anın ancak bir tefsiri olabileceğini (mesela, «Biz, onlara hem dış dünyada, hem de kendi nefislerinde, Kudretimizin işaretlerini göstereceğiz, ta ki kendileri de onun gerçek olduğunu iyice bilecekler.» (Fussilet, 53) anlamında- ki ayeti hatırlayalım) ve Kur’anın, kıyamete dek gelecek bütün insanlığa hitab ettiğini ortaya koymak şeklinde anlaşılır ve uygulanırsa, Kur’anla ilmi gerçekleri (kuramları değil) karşılaştırmakta yarar görebiliriz. Çünkü «ilmin dini iptal ettiği» uydurması, bu yolla iptal edilebilir. İlimlerin, yeni nesilleri inkâra yöneltecek şekilde öğretildiğini göz önüne alırsak, İslami tebliğ bakımından da, bu usulün faydasını inkâr edemeyiz.

Sayın Dr. M. Bucaille’in bu kitabı hakkında (tenkitten ziyade) tanıtmayı ihtiva eden yazımızı bitirirken, kitabın, gereken yerlerde bazı notlar konularak, bir arkadaşımızla birlikte tarafımızdan Türkçeye çevrilmekte olduğunu ve yakında yayınlanacağını umduğumuzu da duyurmak isteriz.

Doç. Dr. Suat Yıldırım A. Ü. İslami İlimler Fak. Öğretim Üyesi

ORGANLARDAKİ ESRARLI ÇALIŞMA

Şu âlemde tasarruf eden Zat, nihayetsiz bir hikmetle iş görüyor. Ona delil mi istersin? Herşeyde maslahat ve faydalara riayet etmesidir. Görmüyor musun ki: İnsandaki bütün aza, kemikler ye damarlarda, hatta bedenin hücrelerinde, her yerinde her cüz'ünde faydaların ve hizmetlerin gözetilmesi, hatta bazı azasına, bir ağacın ne kadar meyveleri varsa, o derece o uzuvlara hikmetlerin ve faydaların takılması gösteriyor ki, nihayetsiz bir hikmet eliyle iş görülüyor. Hem herşeyin sanatında nihayet derecede intizam bulunması gösterir ki, nihayetsiz bir hikmet ile iş görülüyor.

B.N.

Ortalama bir insan ömrünü 60 sene kabul edelim. Bu insanın ömrü süresince sakin bir hayat yaşadığını hastalıklardan salim kaldığını kabul edip buna göre insanın hayati bazı organlarını çalışmalarını gözden geçirelim. Ve «Eğer Allah Bağışlamasaydı» bütün bu hayati organların kaçar kere ölmesi gerekeceğine temas edelim.

İnsan bünyesinde hayat için gerekli organlar derken, gereksiz organın var olabileceğini düşünmek tamamen imkânsızdır. Hangi organımız yoktur ki eksikliği hissedilmesin. Yirmi parmaktan bir tanesinin yokluğu, ağızdaki bir dişin eksikliği, burun tıkanıklıkları devresinde insanın ağzının tat alamaması, ayağında oluşan bir hastalığın yürümede ortaya çıkardığı güçlük ve buna benzer nice durumlar vardır ki yokluğunun her devresi büyük eksikliklere yol açar. Burada hayati organları kastederken çok mühim hayati organlarımızı ele aldığımızı belirtmek istiyoruz.

Sinir sistemini teşkil eden bölümlerden en önemlisi beyindir. Sinir sistemi bir bütün halinde çalıştığı zaman

hareket, his, duyu, refleks, beslenme, büyüme ve gelişme, psişik (ruhi) fonksiyonları bir bütün halinde yerine getirir. Bu sistemin içinde beyin en harika bir elektronik beyinin yapacağı işlerin çok fevkinde işleri düzenli bir biçimde yapabilir. Beyni besleyen damarlardan herhangi biri tıkandığı zaman hastada felç, koma ve hatta ölüm olur. Beynin tıkanan artere ait bölümünde ise beyin hücreleri 4–5 dakika içinde bir daha düzelmeyecek biçimde ölürler.

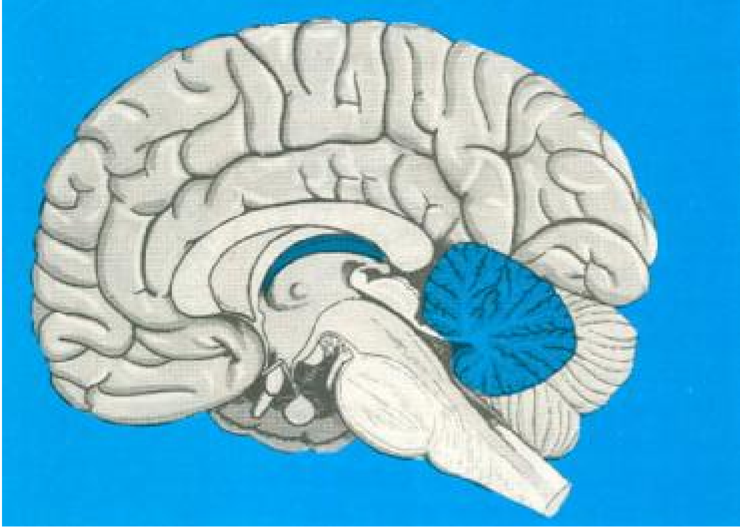
Ortalama bir insan ömrünü 60 sene kabul ettiğimize göre ve beyin hücrelerinde 5 dakikalık bir beslenme olmazsa ölüm mukadder olduğuna göre bir insan ömründe beyin kaç kere ölürdü?

Kalb ve akciğer göğüs boşluğuna yerleşmiş 2 hayati organımızdır. Kalb dakikada 60–100 kere kan ile dolar ve bir o kadar kere kanı akciğer ve büyük dolaşıma verir. Ortalama 70–80 kere bu işlemi yaptığı kabul edilebilir. Her defasında da yaklaşık 70 cm3 kanı hem akciğere hem de büyük dolaşıma verir. Bir dakikada 5 litre civarında kan devri olur. Bir saat, bir gün, bir hafta bir yıl ve 60 yıllık ömürdeki hesapları yapabiliriz. 60 yıllık bir ömürde kalbe gelen ve kalpten atılan kan miktarı 130.000.000 x 2 = 260. 000.000 cm3 tür. Aynı kat her dakika 70–80 kere çalışırken her kalb devri esnasında çok hassas işleri çok kısa zaman periyotlarında yapmak zorundadır. Şöyle ki: Kalpten uyarı çıkaran düğüm (sinoatrial düğüm)den çıkan bir uyarı, bu düğünden kalb karıncıklarındaki düğüme (atrioventriküler düğüm) kadar olan mesafeyi 0.10 saniyeden daha kısa zamanda kat eder. Aynı uyarının sinüs düğümünden çıkıp otrioventriküler düğümü geçip kat karıncıklarına doğru yol alması da 0.20 saniyeden kısadır. Uyarı karıncık adalesi içindeki iletimini de 0.10 saniyeden kısa zamanda bitirmek zorundadır. Bütün bu iletim sürelerinde uzamalar kalb bloklarına ve hasta için ciddi tehlikelere yol açar. Böyle mükemmel bir çalışma bir kalpte dakikada 70–80 kere

tekrarlanır. Aynı kalb bu işi bir günde (Bir dakikada 70 kere çalıştığını farz ederek) 100.000 kere tekrarlar. 60 yıllık bir insan ömründe kalbin bu işi 2.190.000.000 kere hiç aksatmadan tekrarladığı hesaplanabilir. Kalbin çalışması durduğu zaman insan hayatı da sona erer.

Akciğer göğüs boşluğunda körük vazifesi görür. Göğüs kaslarının çalışması, kandaki oksijen ve karbondioksit miktarları akciğerin çalışmasını etkiler. Ağız veya burun yolu ile alınan havanın —ister soğuk, ister sıcak olsun— belirli bir sıcaklıkta en uç bölümlerine ulaşması sağlanır. İnsan her dakika 16–20 (ortalama 18) defa nefes alır ve verir. Bir ömür boyu 560.000.000 civarında nefes alış verişi görülür Bir insan en fazla 2–3 dakika nefessiz kalabildiğine göre hayatı süresince kaç kere nefessizlikten kurtulur.

Diğer bir organımız da böbreklerdir. En modern temizleme makinesi, en iyi ayıklama makinesi onun yaptığı görevin çok azını yapabilir. Vücudumuz için gerekli olan sodyum iyonunu tutup, potasyum iyonunu da atmada gösterdiği hüner için en az bir sayfalık yazı yazılabilir. Her birisinin ağırlığı 120–200 gm, arasında olan bu yapıların her birinde 1.000.000 den fazla süzgeç makinesi (glomerül yumağı) vardır. Her bir glomerül yumağında ise 20–40 kadar kılcal damardan oluşan bir yumak bulunur. Böbrekten bir dakikada geçen kan miktarı 1200 – 1300 cm3 tür. Ağırlıkları aşağı yukarı vücudun % 0.4ü kadar olan bu organlar kalbin dakika volümünün yaklaşık olarak % 25’ini alırlar. Bir günde böbrekler 180 litre kanı süzerler ve ancak bunun 1.5 litreye yakını idrarla çıkar. Geriye kalan miktarı tekrar emilerek kana verilir. 70 kiloluk bir insanın vücut sıvıları 40–45 litre kadar olduğuna göre bütün vücut sıvıları günde 4 defa böbreklerden süzülüyor demektir. Böbrekler bir ömür boyu yaklaşık olarak 4.000.000 litre kant süzerler. Bütün vücut sıvıları da bu zaman zarfında yaklaşık olarak 90.000 kere süzülmüş olur.

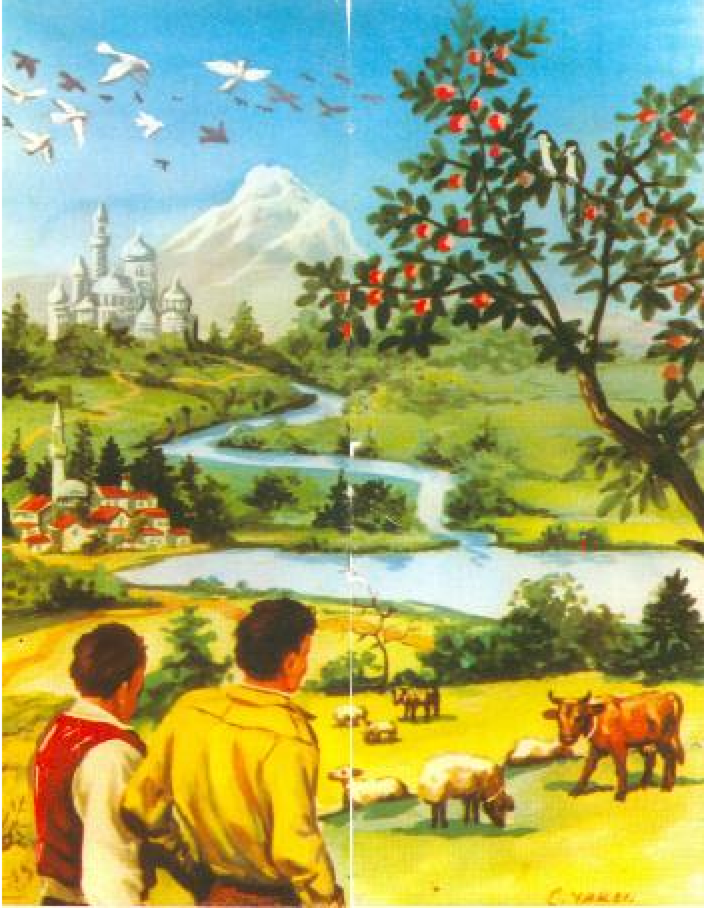

Böbrek bu süzme fonksiyonunu yaparken bu arada zehirli maddeleri de vücuttan uzaklaştırır. Her gür yaklaşık olarak litrede 1,5 gm kadar üre böbrekle atılır. Böbreklerin çalışmadığı, hastalandığı hallerde kanda üre artar. Her gün ortalama % 50 mg üre kanda artarsa bir insan kısa zamanda ölür.

Bütün bu hayati organların ve diğer organlarımızın ince, esrarlı çalışmaları ise her biri ayrı ayrı bir yazının konusunu teşkil edebilir.

Dr. Y. Doğaner

O'na işaretler

Bir zaman iki adam, bir havuzda yıkandılar. Fevkalade bir tesir altında kendilerinden geçtiler. Gözlerini açtıkları vakit gördüler ki, acib bir âleme götürülmüşler. Öyle bir âlem ki, kemal-i intizamından bir memleket hükmünde, belki bir şehir hükmünde, belki bir saray hükmündedir. Kemal-i hayretlerinden etraflarına baktılar. Gördüler ki, bir cihette bakılsa büyük bir âlem görünüyor. Bir cihette bakılırsa, muntazam bir memleket... Bir cihette bakılsa, mükemmel bir şehir... Diğer bir cihette bakılsa, gayet muhteşem bir âlemi içine almış bir saraydır. Şu acayip âlemde gezerek seyran ettiler. Gördüler ki, bir kısım mahlûklar var; bir tarz ile konuşuyorlar. Fakat bunlar,

onların dillerini bilmiyorlar. Yalnız işaretlerinden anlaşılıyor ki, mühim işler görüyorlar ve ehemmiyetli vazifeler yapıyorlar.

O iki adamdan birisi arkadaşına dedi ki;

— Şu acib âlemin elbette bir müdebbiri ve şu muntazam memleketin bir maliki, şu mükemmel şehrin bir sahibi, şu sanatlı sarayın bir ustası vardır. Biz çalışmalıyız, onu tanımalıyız. Çünkü anlaşılıyor ki, bizi buraya getiren odur. Onu tanımazsak, kim bize medet verecek. Dillerini bilmediğimiz ve bizi dinlemeyen aciz mahlûklardan ne bekleyebiliriz! Hem koca bir âlemi bir memleket suretinde, bir şehir tarzında bir saray şeklinde yapan, baştanbaşa harika şeylerle dolduran, türlü türlü, çeşit çeşit tezyinatla süsleyen ve ibret veren mucizelerle donatan bir zatın, elbette bizden ve buraya gelenlerden bir istediği vardır. Onu tanımalıyız. Hem ne istediğini bilmemiz lazımdır.

Öteki adam dedi:

— İnanmam, böyle bahsettiğin bir zat bulunsun ve bütün bu âlemi tek başıyla idare etsin.

Arkadaşı cevaben dedi ki:

— Bunu tanımasak, lakayt kalsak, menfaati hiç yok, zararı olsa pek büyüktür. Eğer tanımasına çalışsak meşakkati pek hafiftir. Menfaati olursa pek büyüktür. Onun için ona karşı lakayt kalmak hiç akıl karı değildir.

O sersem adam dedi;

— Ben bütün rahatımı, keyfimi, onu düşünmemekte görüyorum. Hem böyle aklıma sığışmayan şeylerle uğraşmayacağım. Bütün bu işler tesadüfî ve karmakarışık işlerdir. Kendi kendine dönüyor, benim neme lazım.

Akıllı arkadaşı ona dedi:

—Senin bu inadın beni de belki çokları da belaya atacaktır. Bir edepsizin yüzünden, bazen olur ki, bir memleket harab olur.

Yine o serseri dedi ki;

— Ya katiyyen bana ispat etki: Bu koca memleketin tek bir maliki, tek bir sanatkârı, yaratanı vardır. Yahut bana ilişme.

Cevaben arkadaşı dedi:

— Madem inadın divanelik derecesine çıkmış, o inadınla bizi ve belki memleketi bir kahra giriftar edeceksin. Ben de sana on iki burhan (delil) ile göstereceğim ki: Bir saray gibi şu âlemin, bir şehir gibi şu memleketin, tek bir ustası vardır ve her şeyi idare eden yalnız odur. Hiçbir cihette noksanlığı yoktur. Bize görünmeyen o usta, bizi ve herşeyi görür ve sözlerini işitir. Bütün işleri mucize ve harikadır. Bütün bu gördüğümüz ve dillerini bilmediğimiz şu mahlûklar onun memurlarıdır.

BİRİNCİ İŞARET

Gel her tarafa bak, herşeye dikkat et! Bütün bu işler içinde gizli bir el işliyor. Çünkü bak, bir dirhem (Ağaçları, başlarında taşıyan çekirdeklere işarettir...) kadar kuvveti olmayan, bir çekirdek küçüklüğünde bir şey, binler batman yükü kaldırıyor. Zerre kadar şuuru olmayan (Kendi kendine yükselmeyen ve meyvelerin ağırlığına dayanmayan üzüm çubukları gibi nazenin nebatların, başka ağaçlara latif eller atıp sarmalarına ve onlara yüklenmelerine işarettir.) gayet hikmetlice işler görüyor. Demek bunlar kendi kendilerine işlemiyorlar. Onları işlettiren gizli bir kudret sahibi vardır. Eğer kendi başına olsa, bütün baştanbaşa bu gördüğümüz memlekette her iş mucize, herşey mucize kar bir harika olmak lazım gelir. Bu ise safsatadır.

CANLILARDA SOĞUK VE SICAĞA KARŞI KORUNMA MEKANİZMASI

Soğuğa dayanıklılığın kati sebebi vücut ısısının muhafaza edilmesidir. Bu konudaki çalışmalar, kalın vücut örtüsünün koruyucu gücünün sanılandan çok daha yüksek olduğunu göstermiştir. Kalın kürklü bir kutup tilkisi vücut metabolizmasında herhangi bir yükselme olmadan, yani bir yakıt gibi gıdaların metabolik yanmaları sonucu vücut ısısında bir artış meydana gelmeden —50°C'de rahatça durabilir. Hâlbuki aynı büyüklükte bir tropikal bölge tilkisi dış sıcaklık 20°C olduğu zaman metabolizmasını artırmak, vücuda ısı temin eden biyokimyasal hadiseleri hızlandırmak zorundadır. Bu kutup tilkisinin kürkünün fevkalade koruyucu bir güce sahip olduğunu göstermektedir.

Hayvanların cüsseleri küçüldükçe vücut örtüsü olarak kalın bir kürk taşıma kabiliyetleri azalır. Bunun için küçük hayvanlar kışı karın altında geçirirler. Vücudunun tamamı koruyucu kürkle kaplı hiçbir hayvan yoktur. Ayak, bacak ve burun gibi uzuvlar vazifelerini yapabilmeleri için açıkta bırakılmışlardır. Fakat bunlar vücut ısısının kaybına sebep olmazlar. Eğer böyle olsaydı soğuk iklim bölgelerin de ne bir kuş ne de bir memeli hayvan yaşayabilirdi. Donma derecesindeki sularda yüzen bir martı veya ördek, vücudunda meydana gelen ısıdan fazlasını perde ayaklarıyla kaybederdi. İşte burada İnayet Eli buraların ısı kaybını azaltacak basit fakat çok tesirli bir yol ile imdada erişir: Vücuda sıcak olarak dağılan atardamar kanı, soğuk olarak gövde uçlarından dönen toplardamar kanını ısıtır. Bu ısı mübadelesi hayvanın vücudu ile uçları arasında, eklemlere yakın bölgelerdeki fevkalade kılcal damar sisteminde olur. Az teknik malumatı olanlar bilirler ki, ısının mümkün olduğu kadar kanda fazla mübadelesi için, satıh mümkün olduğu kadar büyük olmalıdır. Kılcal damar sistemi «Isı transferi »ni artırıcı bu «yüzey büyütme»yi

sağlar. Böylece gövde uçları gerek vücut ısısını ve gerekse kendilerinin vazife kabiliyetlerini kaybetmeden vücut ısısından çok daha düşük derecelerinde kalmış olurlar.

Başka hayvanlara da soğuğa karşı bir korunma vasıtası olarak koruyucu kalın yağ tabakası ihsan edilmiştir. İnsan derisinin normal vücut ısısından 7°C daha aşağı soğuduğunda rahatsızlık duymasına karşılık, seyrek kıllarla kaplı alan derisiyle bir insan kadar çıplak olan domuzların çevre ısısı donma derecesine düşünceye kadar metabolizmasında herhangi bir yükselme olmaz, Alaska'nın kışlarına tahammül edebilir. Bu korunma hatırı sayılır kalınlıktaki derialtı yağ dokusu sayesinde olur.

Kutup denizlerinde yaşayan balina, fok ve mors balıkları donma derecesindeki sularda gayet rahatlıkla yüzerler. Nasıl oluyor da bu hayvanların donma derecesine kadar soğumuş dokuları vücuttaki normal vazifelerini yürütebiliyorlar? Hayvani yağlar soğutulduğunda sertleşir ve gevrek bir hal alır. Kutuplarda yaşayan kara

memelilerinin iç yağları da aynı özelliktedir. Şayet ayaklar gibi gövdenin uç noktaları da böyle olsa soğuk havalarda bu organlar vazifelerini yapamayacak kadar sertleşirlerdi. Fakat İnayet Eli'nin burada da imdada yetiştiği görülür. Bu organlardaki yağların diğer yağlardan farklı bir hususiyeti vardır. Laboratuarda yapılan tecrübelerde ren geyiği kemiklerinden elde edilen yağın sıfır derecede hile donmayıp yumuşak kaldığı tespit edilmiştir. Bu özelliğinden dolayı sığırın saf ayak yağı çizme ve deri koşum takımlarını soğuk havalarda yumuşak tutmada kullanılır. Vücuttaki fazla ısının dışarı atılması içinde deri yine vazife başındadır. Deri damarları genişler, böylece vücudun yüzeyine daha fazla kan hücum eder ve ince damarlarda daha hızlı akmaya başlar. Modern bir otomobil soğutucusu prensip bakımından bu sistemi taklit ederek geliştirilmiştir ve aynen bunun gibi çalışır. Ardından ter bezleri çalışmaya başlar. Ter ifrazatı aynı anda iki vazife birden yapar. Birincisi; normal kuru deriye nazaran nemli deri iki kat daha fazla ısı geçirir. Ve ayrıca terin buharlaşması esnasında gerekli ısı deriden çekilerek fazla ısı uzaklaştırılır. Ne muazzam bir sistem…

İnsan derisinin en alt tabakası güneş enerjisine karşı korunmayı sağlayan boya hücreleriyle teçhiz edilmiştir. Bu bir ışık filtresi gibi çalışır.

O küçücük vücutlarıyla böceklerin soğuğa karşı korunmaları akıllara hayret veren bir mekanizma ile olur. Sıcaklık düşüp sular donmaya başladığında otomobil radyatörlerindeki suyun donmasına mani olmak için antifriz denen bir madde ilave edilir, Bunu insanlar bulmuşlardır. Fakat bu, daha canlılar yaratıldığında Yaratıcı tarafından bu nazik hayvanlara ihsan edilmiştir. Yoksa kışın o şiddetinde o küçücük mahlûklar yaşayamayacaklardı. Biyokimyacılar, ağaç delen böceklerin, kıl kanatların, kış uykusuna yatan kurtçukların sürfelerini, böceklerin üzerinde yaşadıkları

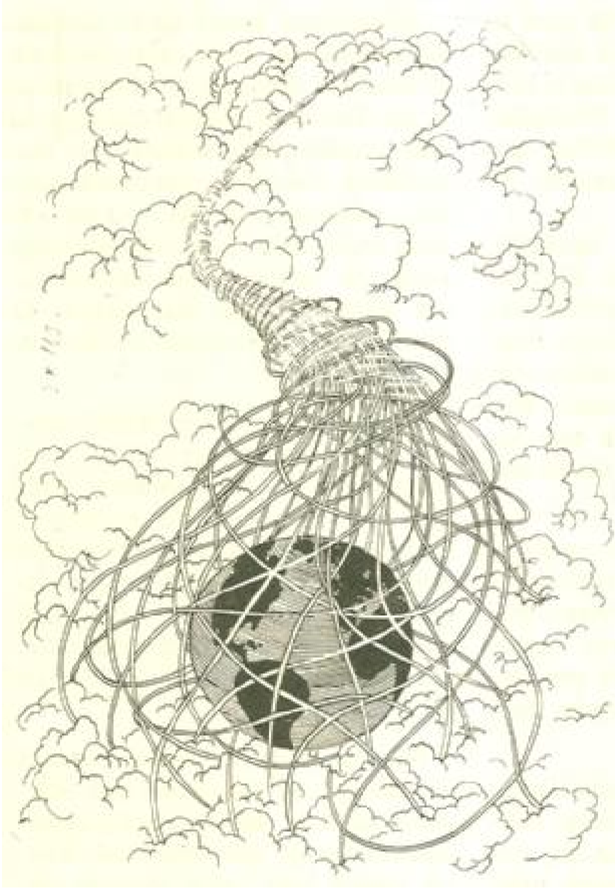
selülozu sindiren enzimleri ayırmak maksadıyla incelediler. Kurtçuklar meydana çıkarılınca onların iç suları bir analize tabi tutuldu. Ve işte o zaman büyük bir sürprizle karşılaşıldı. Bunlar oldukça fazla gliserol (gliserin) ihtiva etmekteydiler. Bu, otomobillerde kullanılan antifrizlerin çoğunun esası olan etilen glikol’e çok benzeyen kimyevi bir maddedir. Hareketli yaz kurtçuğunda gliserol bulunmamaktadır. İlim adamları kurtçuğun kendisini kışın donmaktan koruyacak bir mekanizmaya sahip olduğunu ve bunun şiddetli kışlarda dokuların korunması için gliserin istihsal ettiği neticesine vardılar, Ne müthiş bir muhafaza... Bu nazariyeyi kontrol etmek için ABD Minnesota Üniversitesi’nden Prof. Smith, siyah karıncalar üzerinde tecrübeler yaptı. Kış uykusuna dalan yetişkin karıncaların vücutlarında % 10 kadar gliserol vardı, fakat karıncalar yavaş yavaş ısıtıldıkları ve harekete başladıkları zaman artık antifrize ihtiyaç kalmadığından gliserolden de eser kalmıyordu. Karıncalar birkaç gün sıfır derecenin biraz üstünde bırakılınca yeniden giserol teşekkül etmeye başlıyordu. Daha sıcak yerlerde yaşayan güneyli karıncalarda gliserol yoktu. Fakat bunlar kuzeye, daha soğuk yerlere götürüldükleri zaman onlarda da aynen kuzeyli akrabaları gibi gliserol teşekkülatı başlıyordu.

Bütün bu misaller hayvanat âleminin soğuk ve sıcağa karşı korunmasından birkaç numunedir. Araştırmalar arttıkça bu gibi akıllara hayret veren daha nice hususlar bulunmakta ve mahlûkatın en küçük ihtiyaçlarına anında cevap veren Muhteşem Yaratıcı önünde hakiki ilim adamı hürmetle eğilmektedir.

Dr. Muvaftak Ayvaz

MUHTEŞEM NAKIŞ

Nasıl merkezi bir nakış; her taraftan gelen atkı ve iplerin intizamından ve vaziyetlerinden hâsıl oluyor. Öyle de: Bu kâinatın büyük dairesinde binbir ilahi ismini tecellisinden uzanan nurani atkılar, kâinat simasında öyle bir rahmet sikkesi içinde, bir Rahimiyet hatemi (mührü) ve bir şefkat nakşı dokuyor ve öyle bir inayet hatemi örüyor ki, güneşten daha parlak, kendini akıllara gösteriyor.

Evet, güneş ve ayı, unsurları ve madenleri, nebatat ve hayvanları; bir nakş-ı azam'ın atkı ipleri gibi o binbir isimlerin şuaları ile tanzim eden, hayata hadim eden, nebati ve hayvani olan umum validelerin gayet şirin ve fedakarane şefkatleri ile şefkatini gösteren ve canlıları, insanların hayatına musahhar eden ve ondan ilahi Rububiyetin gayet

güzel ve şirin bir nakş-ı azamını ve insanın ehemmiyetini gösteren ve en parlak Rahmetini izhar eden o Rahman-ı Zülcemal, elbette kendi mutlak istiğnasına (zenginliğine, ihtiyaçsızlığına) karşı rahmetini, mutlak ihtiyaç içindeki canlılara ve insana makbul bir şefaatçi yapmış.

B. N.

En çok hoşlandığım kelime «sessizlik» sensin. Yaşadığım ve yaşamak istediğim en güzel an, yine sensin. «Sessizlik» sona ömür boyu muhtacım. Kara borsa olduğun bu devirde seni arayan yok. Ruhları çeşitli gürültüler, hoş sözler boğmak üzere, tedbir olan düşünen kim? Gürültülerin ruhlarda yaptığı tahribatı görüp (anlayıp) ah-u zar ederek inleyen nerde?

Ben, sensiz olamam sessizlik. Beni bıraktığın an deliye dönüyorum. Bütün gürültüler üzerime çullanıyor. Ruhumu (manamı) boğmak istiyor. Senin olmadığın an kulaklarımın da olmamasını istiyorum. Oradan giren her şey ruhumdaki sessizlikten bir parça koparıp götürüyor.

Kim neden hoşlanırsa hoşlansın, ben en çok senden hoşlanıyorum. Senin olduğun mehtaplı geceler bana neler fısıldıyor neler! Hep, gece olsa da seninle kalsam, diyorum. Ne çare ki zaman ferman dinlemiyor.

Ey insanlar! Bedeninizin sağlığını bozan kirli havaya karşı tedbir almayı tasarlıyorsunuz da, ruhunuzu bozan seslere karşı niye tedbir almayı düşünmüyorsunuz? Elbette düşünemezsiniz. Çünkü ses, sizi boğmuş, esir etmiş. O yüce insan (sav)ın “Bir saat düşünmek (tefekkür) bin yıllık nafile ibadete bedeldir” diye işaret ettiği ölçü kaybedilmiş.

Müslüman! Senin yerin gürültüler ordusunda değdi, sen sessizlik ordusunun rütbesiz er’isin. Vazifeni bil. Sessizliği hissettiğin an ona koş. Benliğindeki sesleri koy. Dudaklarını mühürle, açmamak üzere… Kulaklarını kilitle…

O an kâinatı idare eden Mabudu Mutlak'ı zikret ki, topuğundan tepene kadar bütün varlığın dize gelsin. O anı tarif edebilir misin? Asla!.. Yaşadın ya yeter.

Analar-babalar! Yeni doğan yavrularınıza konuşmayı değil, susmayı öğretin. Konuşmasını nasıl olsa öğrenecekler. Ya susmasını öğrenmezlerse!.. Cemiyetin başına bela kesilirler. Siz de toprağın üstünde de altında da huzur yüzü göremezsiniz. Onun için, iki kulak ve bir ağzın verilişindeki hikmeti iyi düşünün.

Gürültüler! Niye boşuna zahmet çekiyorsunuz? Ne kadar çok olursanız olunuz, sessizlik sizi çayda şekerin eriyişi gibi bitirecek. Teknik aletler hep senin yanında değil mi? Bu halinle insanları niye huzura götüremiyorsun? Götüremezsin. Çünkü sen huzursuzluğun kaynağısın. Kime gidersen git... Ne olur beni yalnız bırak... Sen, senin aşkınla yananların yanına... Bana sessizlik yeter... Gel, sessizlik gel. Seni bulamazsam da, seni hatırlatan herşey hoş bana.. Senin olduğun her çehre: «ayna»... Seni o çehreden kıskanıyorum.

Kararımı verdim. Ömür boyu seni arayacağım. Gördüğüm herkese seni soracağım. Belki o an senden biraz daha uzaklaşırım. Fakat ne olursa olsun bulduğum an kaybetmemeğe kararlıyım. Ne olur sessizlik beni düşmanlarının yanına bırakma...

İnci Özata A.Ü. İlahiyat Fakültesi

KAPICIYA BAHŞİŞ

Herşeyi hikmetle yaradan Allah-ü Teala, insanın vücudunu mükemmel bir saray suretinde ve muntazam bir şehir misalinde yaratmış. Ağızdaki tat alma hassasını bir kapıcı; sinir ve damarları telefon ve telgraf telleri gibi (dilin, mide ile haberleşmesine vasıta olarak) yaratmıştır ki, ağza gelen maddeyi o damarlarla haber verir.

Bedene, mideye lüzumu yoksa: «-Yasaktır!» der, dışarı atar. Bazan da, bedene menfaati olmamakla beraber zararlı ve acı ise, hemen dışarı atar, yüzüne tükürür.

İşte, madem ağızdaki tat alma hassası, bir kapıcıdır. Mide, cesedin idaresi noktasında bir efendi ve bir hâkimdir. O saraya veyahut o şehre gelen ve sarayın hâkimine verilen hediyenin yüz derece kıymeti varsa, kapıcıya bahşiş nevinden ancak beş derecesi uygun olur; fazla olamaz. Ta ki, kapıcı, gururlanıp, baştan çıkıp, vazifeyi unutup, fazla bahşiş veren ihtilalcileri saray dâhiline sokmasın.

İşte iktisat ve kanaat, İlahi hikmete uygun harekettir. Tat alma hassasını kapıcı hükmünde tutup ona göre bahşiş verir. İsraf ise, o hikmete zıt hareket ettiği için, çabuk tokat yer, mideyi karıştırır, hakiki iştihayı kaybeder. Yemeklerin çeşitliliğinden ileri gelen suni, yalancı bir iştiha ile yedirir hazımsızlığa sebebiyet verir, hasta eder

S. Okur

KORUYUCU HEKİMLİK

Yapılan tetkiklerin neticelerine göre, Türkiye'de «Koruyucu Hekimlik ve Halk Sağlığı» problemlerinin başta gelenlerinin biri belki de en mühimi barsak parazitleridir. Türkiye nüfusunun yandan fazlasının bu hastalığa musap olduğunu söyleyebiliriz.

İnsan sağlığına barsak parazitleri çeşitli yönlerle zarar verirler. Hazım cihazı içinde bilhassa hazmolunmuş gıdalarla beslenmek suretiyle aldığımız gıdalara büyük nispette ortak olma, insanların kanını emmek suretiyle zayıf düşürme, dolayısıyla halsiz, yorgun düşen bu kimselerde çalışma gücünü azaltma, bunun dışında barsak parazitlerinin zayıf düşürücü bünyelerde mukavemet azalması olacağından diğer hastalıklara kolayca yakalanma istidadının belirmesi gibi... Paraziti hamil şahısların birçoklarında üç dört parazitin taşındığı sık görülen hadiselerdendir.

Bu gün çok vatandaşımız günlük sarf ettiği enerjinin karşılığını kalori olarak tam temin edememektedir. Bu noksan beslenme durumuna bir de barsak parazitleri gıdalarına ortak olmak suretiyle iştirak ederse beslenme daha da fena bir vaziyet olacaktır.

"Barsak parazitlerinin insan vücudundan aldığı besin maddeleri mühim bir yer tutmaktadır. Memleketimizde Ascaris Lumbricoides' in (Solucan) asgari bir hesapla senede sarf ettiği glikojen miktarı 77.000. ton buğday veya 63.000. ton pirince tekabül eder ki bunun para olarak kıymeti en azından 2 milyar liradır. Tenia Saginata (Şerit) bağırsak içinde tamamıyla hazmolunmuş gıdalarla beslenir bu parazitin de insan uzviyetinden aldığı gıda maddelerinin kıymeti ötekisinden daha az değildir.

Gıda maddelerine ortak olmaktan başka bazı parazitler de insan uzviyetinden devamlı olarak kan emerek bu kanı barsak içe neme atarlar. Kancalı kurtlar bu gruba dâhildirler. Müzmin kancalı kurtlu bir hastanın kanında eritrosit (Alyuvarlar) ve hemoglobin miktarı aşağı yukarı % 50 nispetinde azalmıştır. Tıbbi olarak kanında bu derece azalma görülen kimseler en azından güçlerinden 1/3 ünü kaybederler. Halen memleketimizin kancalı kurtla enfekte (Bulaşmış) olan Karadeniz sahil bölgesi ile Adana, Hatay, İçel vilayetlerinde yaşayan nüfus sayısı 9 milyon civarındadır. Bu nüfusun 1/3 ünün kancalı kurt intikalinin devamına müsait yerlerde oturduğunu kabul edersek, 3 milyon insanın kancalı kurt tehlikesine maruz bulunduğu manası çıkmış olur. Bu nüfusun % 10 unun çalışabilecek yaştaki kancalı kurda yakalanmış kimseler olduğu düşünülürse bu 300.000. insanın her gün iş gücünden 1/3 ünü kaybetmesi, dolayısıyla eksilen iş günü bir günde 100.000. bir yılda 35.600.000 iş günü olur, Türkiye'de ortalama işçi ücreti 300 lira kabul edilirse bir senede eksilen iş gücünün para olarak karşılığı yaklaşık olarak 11 milyar lira olmuş olur. Demek oluyor ki yalnız solucan (Ascaris Lumbricoides) ile şerit (Tenia Saginata) gıda maddelerimizden aldığı miktarın tutarı ile kancalı kurdun kaybettirdiği insan gücünün karşılığı bir yılda 15 milyar liraya yaklaşmış oluyor. Diğer parazitlerin kaybettirdiği gıda maddesi ve insan gücü kaybı, birde her sene bu hastalık için ilaç parası olarak harcanan milyarlarca lira bu makama dâhil değildir." (1)

Su güne kadar üzerinde ciddiyetle durulmamış bir mühim problem bilhassa köylük bölgelerde çevre sağlığı şartlarının bozukluğu ve el hijyenine (temizliğine) dikkat edilmemesi yüzünden gittikçe artmış ve halen artma istidadı göstermektedir. Çevre sağlığı şartlarının düzenlenmesi ve el hijyenine dikkat edilmesi ile

“Sabah kalkınca ellerin sabuna yıkanması”

(Bilemeyiz eller gece nerelerde dolaştı)

«Yemekten evvel ve sonra ellerin sabunla yıkanması»

(Bilemeyiz eller nerelerde nelere dokundu)

«Haftada bir defa tırnakların kesilmesi»

(Bilemeyiz tırnak diplerine hangi parazit yumurtaları yuvarlandı)

Öğretilme ve telkin edilme sonunda (Fekül - Oral) kendi kendine bulaştırma fasit dairesi kırılmış olacaktır. Ve milyarlarca liranın boşu boşuna gitmesine de böylece mani olmak mümkün olacaktır. Bütün bu izahlardan da anlaşılmaktadır ki, barsak parazitleri Türkiye için içtimai iktisadi ve kültürel yönleri bulunan mühim bir koruyucu hekimlik ve halk sağlığı problemidir.

Dr. Kadir Namlı

(1) Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, Vol: XXII Nc: Z’ye ek, «Türkiye Bağırsak Parazitıori Mücadelesine dair rapor»

Sevgili Sızıntı'ya

Asırlardır sancıya, ızdıraba hasret olduk. Rahatlık ve hazırcılık esir etti hepimizi. Sık sık kuruntulara kapıldık ve herşeyin bir hamlede, bir nefhada oluvereceğini bekledik. Silemedik ki eşya ve hadiselerin seyri, kendine has prensipler içinde, kendine has çizgide gelişir, olgunlaşır ve semere verir. Emek üzerinde, ızdırap üzerinde, sancı üzerinde...

Temelinde ter ve gözyaşı bulunmayan hangi dava beka bulmuştur. Hangi bahar vardır ki kış görmeden, kar görmeden göğsünü soğuğa, buza germeden meydana gelsin. Bu gün şu sağ ve solumuzdaki çemenzar, şu ötüşme ve uçuşma taklidini yapan kuşlar, binbir gecenin zift gibi karanlıklarından sıza sıza bu hale gelmediler mi? Ya gönüllerin bitevi durulaşması; insanlığın, sevginin, saygının sinelere taht kurması birden bire ızdırapsız sancısız mı olacak!..

Acı çekmeyenlerin elinde —kıymetli de olsa— en ucuz meta acısı çekilmeden elde edilen metadır. «Cevahir kadrini cevher- fürüşan olmayan bilmez» bu kadir na-şinasların elinde nice sefineler sele, nice harmanlar yele verilmiş de yürekler -cız- bile dememiştir. İşte günümüzün muzdariplerinin endişesi de budur.. — Tomurcukların kırağı'ya maruz kalması; kuluçkanın tedirgin edilmesi ve yumurtaların bozulması...

İçinde bulunduğumuz dönemde küçük bir hissilik, münasebetsiz bir görünme her şeyi alt-üst edebilir. Ama bunu, hiç bir çilesi olmayana nasıl anlatırsın ki... Mızrapta sadece bir inkisar ve inilti: "Dost bi-perva, felek bi-rahim,

devran bi-sükûn; Dert çok, derman yok, düşman kavi, talih zebun”.

Evet içten ve dıştan hasımların çelmeleri arasında (hal) i aşmağa çalışan, reh-i sevdaya girmiş ve (Leyla’nın vaslı Uğruna herşeye (eyvallah) diyen çileli nesil.. Yunus’un anlatışıyla «dövene elsiz, sövene dilsiz —küçük bir değişiklikle— bu yolun yolcusu gönülsüz gerek» deyip, sırtında taşıdığı büyük emanetin hakkını vermek isteyen nesil...

Bu büyük hamule altında, ne cennet sevdasına, ne de cehennem korkusuna dil bent olmadan, gözü yaşlı, gönlü hasretle dolu, azim ve iradesi kement bilmeyen, bir kamet-i bala ve bir bülend-avaz gerek ki dayanabilsin.

İşte bu tablo bizlere, böyle kırk kağnı ile çekilmeyen, ağır bir yükü, o’nun vebalini, muhafaza mesuliyetini ve bunun için gerekli azim ve iradeyi hatırlatmaktadır.

Büyük yük ve mesuliyeti göğüsleyen neslimize binler selam ve sevgilerimle...

K. Gülen

S — Allah'ın bizim ibadetimize ihtiyacı olmadığına göre, biz ibadetlerimizi neden kendi keyfimize göre yapmıyoruz?

C — Cenabı Hakk'ın bizim ibadetimize ihtiyacı yoktur. Ama bizim, ibadet etmeye ihtiyacımız vardır. İbadet bir yönüyle imanı takviye eder. Çünkü ibadetle insan daima Allah'a münacat eder ve Allah'ın huzuruna girer. Allah'ın mevcudiyetini duyar ve bununla dolar taşar.

İbadet Allah'ı hatırlatır, murakabe hissini kuvvetlendirir; Allah'a karşı rabıta duygusunu takviye eder. Bu sayede insan, intisabını sağlam hissetmeye başlar. Demek ki, ibadetin akideyi kuvvetlendirici çok mühim bir yönü var. Evet, ibadetle günde birkaç defa Mevlasının huzuruna gelen bir kimse, e intisap sayesinde Allah'ı, Ahireti hatırlayacağından şahsi hayatını, aileyi hayatını ona göre tanzim etmeye muvaffak olur.

İbadet-ü taat, Allah'ı ve ahireti, o kimseye hatırlattıkça kendi hayatına, dinin emirlerine göre bir düzen vermeye çalışır.

Diğer bir yönüyle ibadet, Allah karşısında bizim matlup bir keyfiyet kazanmamız içindir. Mesela bir askere talim gösterilir «Şöyle çökeceksin, silahı şöyle kullanacaksın. Esas duruş şöyledir.» Bütün bunlarla, evvela bir disiplin öğretilir. Süratli hareket etme ve yorulmadan iş yapma alışkanlığı kazandırılır. Bu egzersizlerle, artık mafsallar

rahat hareket eder ki, zaten askerin en mühim maksat ve gayesi de, böyle çok ağır ve tahammülsüz hadiselere karşı tahammül eder hale gelmesidir. Demek ki insan, talim ve terbiyeyi manasız görse, bütün bu neticeleri göremeyecektir.

İşte bunun gibi insan ibadetle de matlup bir durum kazanır ki Allah indinde makbul olan da odur. Belki insan bunun farkına yaramaz ama farkına varmasa bile ibadet sayesinde Cennet’e ehil hale gelir ruhen hafifleşir ve terakki eder. Kalben lekelerden uzaklaşır, tezekki eder ve Allah’ı görebilecek hale gelir.

Sadece bu mevzuda değil, biz görüyoruz ki riyazetle insanın durumunda ciddi değişmeler oluyor. Mesela bir yogi riyazet yaptığı zaman, birdenbire fizyolojik yapısı üzerinde bir kısım değişiklikler meydana geliyor. Altı ay yemeden - içmeden rahatlıkla durabiliyor...

Hıristiyan mistikleri dinlediğimiz zaman onlar da, bize bir kısım müşahede ve mükaşefelerini anlatıyorlar. —isterseniz siz ona halüsinasyon deyin— Belki bizim anladığımız manada bunların diri ve diyanetle alakaları yok ama, bir trans halinde bülbül gibi herşeyi ifade edebiliyorlar.

Demek ki, insan kendini ibadet-ü taata verdiği, riyazete zorladığı zaman —farkına varsın veya varmasın— ruhunda bir terakki müşahede ediliyor. Asıl terakki ise Allah’ın rızasını kazanma istikametinde olan terakki’dir. Bu yolda, Cenabı Hakk’ı hoşnut etmeyen bir terakki, aslında tedennidir, makbul de değildir.

Binaenaleyh bizim kıldığımız namazlar, tuttuğumuz oruçlar, zekâtlarımız ve haclarımız Allah-u Teala’yı hoşnut edebilecek ve açılması gereken bir kilidi açabilecek şifreler gibidir. Bunun bir düğmesini hareket ettirme, namaz ise, diğer düğmeleri hareket ettirme de, oruç, zekât ve haç’tır.

Bu düğmeleri hareket ettirdiğimiz zaman, bu şifreli kilit kendi kendine çözülür ve matlup keyfiyet hâsıl olur. Biz kendi kendimize bunu bilemeyiz. Bize bu vazifeyi tahmil eden Hz. Allah (c.c.) kurb-u huzuruna çıkmaya liyakat kesp etmemizi buna bağlamıştır. Biz de ancak bu sayede ruhen yükselebiliriz. Ama bu yükselişin bazı kimselerden değişik tezahürleri olur. Gaybı hakiki keşfetme, insanın içine vakıf olma, ledünniyatını okuma gibi... Fakat bazılarında, kapalı sandık gibi, burada hiçbir tezahürü, sızıntısı olmaz.— Yunus'la Taptuk arasında geçen bir macerada ifadesini bulduğu gibi— sandık orada açılır ve içinden Allah'ın rızası çıkıverir.

Çok defa, insanın meşakkate maruz kalması, ibadet-ü taata kendisini zorlaması, karşısında eğer bir inkişaf, ruhi bir inbisat görmüyorsa, demek Allah ona ikram etmiş; dünyada gurura kapılmaması, kendini beğenmemesi, ucbe girmemesi için ibadetin semeresini burada göstermiyor. İşte asıl kulluk da budur. Peygamberler mecbur olmadan mucize göstermemişler. Hâlbuki bu, Allah'ın kudretiyle ve iradesiyle daima mümkündü. Veliler de, daima keramet göstermemişler. Zarurete mebni gösterseler de, onu şahıslarına almamış başka şekilde tevil etmişlerdir. Allah'ın bir kuluna en büyük ihsanı, ihsanını hissettirmemesidir. En büyük ihsana mazhar olan kişinin de bunu başkalarına hissettirmemesi, ihtiyatlı bir yoldur.

S — Beş vakit namaz farzdır. Kutuplarda ise bazen altı ay gece altı ay da gündüz olur. Burada nasıl namaz kılınacak?

C — Bu soruyu soranların samimi olup olmadığını bilmiyoruz. Zira şimdiye kadar bu soru, İslamiyet'in âlem-şümul bir din olduğunu inkâr eden mülhidiler tarafından kurcalandı. Ve denmek istendi ki: siz İslamiyet-i âlem-şümul kabul ediyorsunuz ama altı ay gece ve altı ay gündüz olan

bazı yerlerde namazıyla orucuyla bunu yaşamak acaba mümkün olacak mıdır?

Hemen arz edelim ki dünyada hangi sistem vardır ki —Hatta bu sistem sadece iktisadi dahi olsa— insanlığın yüzde yüzüne tatbik edilsin.. En modern ve en yeni sistemlerde dahi o kadar çok arıza göze çarpar ki, insan yeni bir sistem demeye sıkılır. Hatta bunların içinde, daha sistemin nazariyecisi hayatta iken bir kaç defa revizyona tabi tutulanları da olur. Mesela Marks, ortaya sürdüğü iktisadi sistemi, Engels'le beraber bir kaç defa gözden geçirip düzeltme lüzumunu duymalarına rağmen, bir birini takip eden enternasyonaller de yer yer tadilata gidilmiş, rötuşlar yapılmış ve her defasında ayrı bir kılığa sokulmuştur.

Bu, günümüzdeki bir iktisadi sistemde böyle olduğu gibi, bütün zamanlarda ve çeşit çeşit sistemlerde de sık sık göze çarpan beşeri olma arızalarındandır.

Şunu da hemen ilave edeyim ki ben bir mukayese ile işi ört-bas edip hafife almak da istemiyorum. Fakat bu soruyu imal edenlerin mesleği ve meşrebi diyalektik olduğu için bizim içinde muvakkat bir tenezzül ve çocuk edasına girmeye sebep oldu.

Saniyen, acaba dünya nüfusunun kaçta kaçı bu türlü yerlerde yaşıyor ki, onlar için hususi kanun vaaz edilmesi düşünülüyor. Evet, Sibirya'da veya Eskimolar diyarında yaşama mecburiyetinde olanlar umum insanlığın kaçta kaçıdır? Belki de milyonda biri bile değil.. Öyle ise küre-i arz'ın her tarafını ve bütün beşeri bir tarafa bırakarak, üç-beş tane buz üstünde yaşayan sergerdenin durumunu, mevzu kanunlara menat gibi gösterip tereddüt imal etmeye çalışmak, nasıl samimiyetle ve bunun içinde ilmilikle telif edilir

Salisen, acaba kutuplarda müslüman var mı ki, Müslümanların namaz meselesi dert ediliyor da kutuplarda

yaşayan insanların nasıl namaz kılacakları soruluyor. Eğer bir gün insanlık kutuplarda kütleleşmiş haliyle bütün içtimai ve iktisadi meselelerini halleder ve sıra ibadete gelirse. O zaman böyle bir soru irad etmenin de manası olur. Yoksa böyle bir soru sırf masum gönüllere şüphe atmak içindir.

Şimdi İslam'ın bu hususda bir şey deyip demediğini görelim. Muhakkak ki hiç bir noktada açıklık bırakmayan İslam bu mevzuyu da ihmal etmemiştir. Bu mesele bir hadise ve bir hadis münasebetiyle ilk asırda vuzuha kavuşturulmuştur. İmam Buharı'nın Sahih'i ile Ahmet Hambel'in Mesnedinde, Efendimiz ve Ashabı arasında şöyle bir müzakerenin cereyan ettiğini görüyoruz. Peygamberimiz: «-Dinden dönüldüğü zaman, deccal çıkar» başka bir rivayette: «O şarktan zuhur eder ve kırk günde yeri bir baştan bir başa dolaşır. Onun bir günü sizin bir seneniz ve bir günü de vardır ki, bir ayınız, diğer bir günü bir haftanız, sair günleri ise sizin günleriniz gibidir.» buyurur. Sahabe sorar: «-Miktarı bir sene olan o günde, bir günlük namaz yeter mi?» O cevap verir: «-Hayır, takdir ve hesap edersiniz, yani bütün bir gece ve gündüz olan ayları ve haftaları yirmi dört saatlik günlere böler, ibadetinizi ona göre yaparsınız.»

Mesele fukahanın eline geçince herhangi bir anlama inhirafına düşmeden, Şafii' nin «El-Umm» kitabından mezhebindeki «Menhec»e kadar ve Hanefilerin, kadim kitaplarından «Tahtavi» haşiyesine kadar üzerinde durulan meselelerden olmuştur.

Mevzu, vakitlerin namaza sebep olması bahsi içinde ele alınır ve izah edilir. Biz sadece meselemizle alakalı kısma temas edeceğiz:

Vakitler namazların sebepleridir. Vakit bulamayınca, namaz farz olmaz. Mesela bir yerde yatsının vakti tahakkuk

etmiyorsa yatsı namazı da farz olmaz. Ama bu, böyle günün bir vaktinin bulunmadığı yerler içindir, yoksa deccal hadisinde anlatıldığı gibi, senenin büyük bir kısmı gece veya gündüz olduğu yerlerde, o uzun gün veya geceyi günlerimiz ve gecelerimiz ölçüsüne göre bölüp, hesap ve takdir etmekle yaparız. Yani o mıntıkaya en yakın yerin imsakiyesi kullanılarak, mevcut gece ve gündüzü belli bölümlere ayırarak, geceleri gecede yapılan ibadeti, gündüzleri de gündüz yapılan ibadeti ada ederiz. Tıpkı yeme, içme, yatma ve kalkmada, tabii ve fıtri olarak bu parçalama işini yaptığımız gibi. Evet, aylarca güneşin batmadığı o doğmadığı yerlerde, fıtrat kanunlarına karşı nasıl iki büklüm isek, oruç; namaz ve hac gibi ibadetlerde de, yaşadığımız hayata hemahenk olarak aynı ritmi muhafaza etme mecburiyetindeyiz.

Demek oluyor ki İslam, bu hususu da ikmal etmemiş; kutuplara en yakın yerlerden, beş vaktin tahakkuk ettiği bir daireye ait evkat cetvelinin kullanılması prensibini getirmiştir. İşin doğrusunu o bilir.

Burada diğer bir meselenin de ele alınması uygun olacaktır. O da vaktin bulunmadığı yerde namazın da tahakkuk etmeyeceği hususudur. Evet, gerçi vakitler namazlara sebep gösterilmiş ise de namazın hakiki sebebi Allah’ın emridir. Binaenaleyh vaktin tahakkuk etmediği yerlerde dahi başka bir vakit içinde o namazın kaza edilmesi ihtiyata muvafıktır.

M.F.D.

GENÇ ADAM Bunu düşündün mü?

Alemde her şey yerliyerindedir. İnsanda da öyle, hücrede de... İnsan'ın. ağız, burun, göz ve kulağını anatomileriyle düşündüğümüz zaman aksi, hoyratça bir tasavvur ve gayri ilmî addedilir.

Pekalâ, makro-alemden mikro-aleme kadar bu fevkaladelik ve bu baş döndürücü âhenk nasıl olmuştur? Bir kağıt üzerine gelişi güzel dökülen mürekkepten, tek kelime çıkacağına ihtimal vermediğimiz halde, her kelime ve satırı, her cümle ve paragrafı yerli yerinde bu hadiseler kitabı nasıl dizilmiş ve basılmıştır! S.J. Jeans'nın dediği gibi; İnsana en yakın canlı sayılan şempanzelere, yıllarca daktilo kursu verseniz, sonra durmadan tuşlara vurdursanız, iki cümle elde edeceğinize ihtimal vermediğiniz halde, kaba maymunlara Sheakespeare'in en mükemmel pasajlarını yazdırdığınızı iddia etmek ne kadar hoyratça bir iddia ise, öyle de her tarafında kasd ve irade eseri görülen şu varlıkları kör tesadüfe vermek o kadar hoyratlık ve ilimlere karşı bir saygısızlıktır.

Şimdi düşünün, yer'in hayata elverişli hale gelmesi için yüzlerce şarttan sadece şu bir kaçını dahi, rastlantıya bırakmak mümkün müdür?

1 — Onun güneşten takriben 149,5 milyon km. uzaklıkta olması. Bu mesafenin yarısı veya iki katının neler getireceğini izaha lüzum varmı...

2 — Atmosfer'in yoğunluğu ve her biri ayrı ayrı ihtiyacı karşılıyacak gazlardan meydana gelmesi.

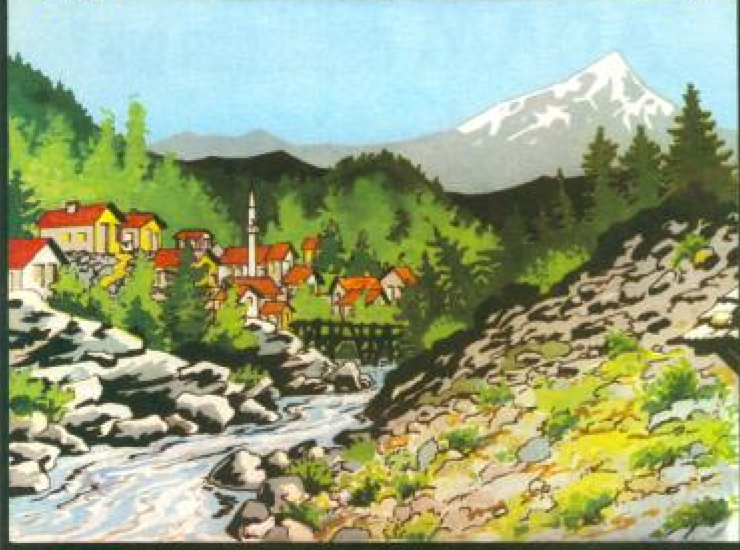
3 — Oksijen nisbeti'nin % 21 dolaylarında olması ki hem azlığı hem de çokluğu ayrı birer felaket demektir.

4 — Yerin ekseni etrafında 23,5° meyil içinde hareketi ki, bu da mevsimleri tekeffül etmekte ve buzlaşmaları önlemektedir.

5 — Sonra canlılar, ot ve ağaçlar arasındaki solunum mübadelesi.

6 — Denizler'in bu tasfiye ve arındırma ameliyesine, kendilerine has durumla ortak olmaları gibi, her biri başlı başına bir nizam ve düzen mesajı sayılan hususların hangisini tesadüfe verebiliriz; hele hepsini birden düşünmek asla mümkün değildir. Yine S.J. Jeans'ın ifadesiyle, yerin halihazırdaki şekli alabilmesi için, onun üzerindeki kumlar sayısınca sistemlerin alınıp saçılması lazımdır ki ancak bir kere bu hali alabilsin.

Sızıntı

Bir köy muhtarsız olmaz
bir iğne ustasız olmaz; sahipsiz olamaz.
bir harf kâtipsiz olamaz, biliyorsun.
nasıl oluyor ki:
nihayet derecede muntazam
şu memleket hâkimsiz olur?